

ВЈЕЖБА η'. Преведи: α' Οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς. β' Μὴ πιστεύουσιν τοῖς κακὰ συμβουλευούσιν. γ' Ἐπαίνων ἄξιοι εἰσιν οἱ ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύσαντες. δ' Οἰδύπους λύσας τὸ τῆς Σφιγγὸς αἶνιγμα ἐβασίλευσεν ἐν ταῖς Θήβαις. ε' Τοῖς κακοῖς μὴ πιστεύσῃς. ζ' Ὁ ἡμέτερος δῆμος πάσαν τὴν χώραν ἀπὸ τῶν πολεμίων ἠλευθέρωσεν. ζ' Ἐπαινος τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ ναυμαχήσασιν καὶ νικήσασιν. η' Οἱ Ἕλληνες ἔκαυσαν τοὺς νεκροὺς μετὰ τὴν μάχην. θ' Κόνων ὁ Ἀθηναῖος τὴν ἀρχὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀσίᾳ κατέλυσεν. ι' Ἀλέξανδρος θύσας τῷ Ἀχιλλεῖ ἐδάκρυσεν.

Г р а д и в о : слаби аорист активни глагола са основом на вокал (*verba vocalia*) (GGJ, § 267-269, 271)

П р е в о д : 1. Грци победише (су победили) Персијанце код Маратона, Саламине и Платеје. 2. Не уздај се у оне који зло свјетљују! 3. Хвале су достојни они који погинуше (су погинули) за отаџбину. 4. Едиπ, ријешивши заговетку Сфинге (Сфингину заговетку), закраљи се у Теби. 5. Да се ниси уздао у зле људе! 6. Наш народ читаћу земљу ослободи (ослободио је) од непријатеља. 7. Слава онима који се у рату на мору изборише и победише (који су се у рату на мору изборили и победили). 8. Грци спалише (су спалили) мртваче након битке. 9. Конон Атињанин уништи (уништио је) власт Спартанаца (спартанску власт) у Азији. 10. Александар, принуђивши жртву Ахилеју, заплака.

ВЈЕЖБА θ'. Преведи: α' Φάλαρις ὁ τύραννος χαλκοῦν ταῦρον ἐποιήσατο. β' Αἶας ὁ Τελαμῶνος ἑαυτὸν ἐφονεύσατο καὶ ἔμελλεν πάντας τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνας φονεῦσαι. γ' Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Λιβύην ἐπορεύσατο παρὰ τῷ Ἄμμωνι μαντευσόμενος. δ' Πρῶτον μὲν ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός, ἔπειτα δὲ ἀκούσαντες βουλευσόμεθα. ε' Δαρεῖος πάσαν τὴν Ἀσίαν ὑφ' ἑαυτοῦ ποιησάμενος ἐβούλετο καὶ Εὐρώπην δουλώσασθαι. ζ' Οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ὄμορα ἔθνη χειρωσάμενοι τοὺς πλείστους τῶν Ἰταλῶν ἐπολεμώσαντο.

Г р а д и в о : слаби аорист медијални глагола са основом на вокал (*verba vocalia*) (GGJ, § 267-269, 271)

П р е в о д : 1. Тиранин Фаларис направи за се бронзаног бика. 2. Ајант, (sc. син) Теламона (Теламонов син), убије се, а хтијаше убити и све вође Грка (грчке вође). 3. Александар се запути у Либију (Африку) да упита Амоново пророчиште. 4. Најпрво послушајмо човјека, а затим, послушајмо (sc. га), размислимо. 5. Дарије, покоривши читаћу Азију, хтиједе покорити и Европу. 6. Римљани, покоривши сусједне народе, врло много Италица учине себи непријатељима.

ВЈЕЖБА 4. Μετάφραζε: 1. Вођа је заробљенике ослободио окова. 2. Кир завојшти на брата Артаксеркса. 3. Непријатељ је хтио покорити нашу домовину. 4. Послушајте разборитијега! 5. Филип победиједи Атињане код Херонеје. 6. Ко би с правом (могао) Хелене похвалити због слоге? 7. Увијек ћемо славити оне мужеве (који) су погинули за слободу домовине. 8. Фочани су се први од Хелена послужили дугом пловидбом. 9. Мелет оптужи Сократа због безбожства.

Μ ε τ ά φ ρ α σ ι ς : α' Ὁ ἡγεμὼν ἔλυσε τοὺς αἰχμαλώτους τῶν δεσμῶν. β' Ὁ Κῦρος ἐστράτευσεν ἐπὶ Ἀρταξέρξην τὸν ἀδελφόν. γ' Ὁ πόλεμος δουλώσει ἐβούλετο τὴν ἡμετέραν πατρίδα. δ' Τοῦ σωφρονεστέρου ἀκούσατε. ε' Ὁ Φίλιππος ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους παρὰ τὴν Χειρώνειαν. ζ' Τίς ἂν εἰκότως ἐπαινέσει / ἐπαινέσει τοὺς Ἕλληνας τῆς ὁμονοίας ἔνεκα; ζ' Αἰεὶ ἐπαινέσομεν τοὺς τελευτήσαντας ὑπὲρ τῆς τῆς πατρίδος ἐλευθερίας. η' Οἱ Φοκεῖς πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων ἐχρήσαντο τῇ ναυτιλίᾳ. θ' Ὁ Μέλητος τὸν Σωκράτη(ν) ἠτιάσατο τῆς ἀσεβείας.

ВЈЕЖБА ι'. Преведи: Πέρδικά τις ἀγρεύσας ἔμελλε σφάζειν· ἡ δὲ ἰκέτευε λέγουσα· Ἔασόν με ζῆν· ἀντ' ἐμοῦ πολλὰς πέρδικας ἐγὼ σοι μηνύσω. Ὁ δὲ ἔλεγεν· Δι' αὐτὸ τοῦτο μᾶλλον σε θύσω, ὅτι τοὺς συνήθεις καὶ φίλους ἐνεδρεῦσαι βούλει. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν χεῖρον προδότου. — Δημόκριτος θεασάμενός τινα πολλὰ μὲν, ἀπαίδευτα δὲ

διαλεγόμενον· Οὗτος, ἔλεγεν, οὐ λέγειν μοι δοκεῖ δυνατός, ἀλλὰ σιωπᾶν ἀδύνατος.
— Ἀγησίλαος, ἐρωτώντός τινος, τί περιποίησαν οἱ Λυκούργου νόμοι τῇ Σπάρτῃ,
ἔλεγεν· Καταφρονεῖν τῶν ἡδονῶν, ἀπεκρίνατο.

П р е в о д : Неко, уловивши јаребцицу, хтједе да (sc. је) коле, а она (sc. тог човјека) замоли говорехи (овим ријечима): 'Пусти ме да живим; ја ћу ти мјесто себе показати много јаребцица'. А он рече: 'Баи ћу због тога радије тебе жртвовати јер замку хоћеш да поставиш друговима и пријатељима'. Нема ничег горег од издајнице. — Демокрит, угледавши некога ко је говорио много а неуго, рече: 'Не чини ми се да овај (sc. човјек) не умје да говори него да не умје да ћути'. — Агезилај, када (sc. га) је неко питао што су закони Ликурга (Ликургеви закони) прибавили Спарти, одговори: 'Презирање наслади'.

ВЈЕЖБА ια'. Преведи: ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΡΟΙΑΙ ΗΓΕΜΟΝΩΝ. Πάντων τῶν Ἑλλήνων τῶν εἰς τοὺς Τρώας συστρατευσαμένων ὁ μὲν πρῶτος καὶ κράτιστος ἦν Ἀγαμέμνων· ὁ δεῦτερος ὁ Μενέλαος, ὁ τῶν Σπαρτιατῶν τύραννος· ὁ δὲ τρίτος ὁ παῖς Θέτιδος, πάντων τῶν Ἑλλήνων ῥώμη τε καὶ θυμῷ ἠρίστευσεν· ὁ δὲ τέταρτος ὁ τύραννος τῆς Ἰθάκης, δολιεύεσθαι ἀγαθός· ὁ δὲ πέμπτος ὁ Νέστωρ, πάντων σοφώτατος καὶ πρεσβύτατος· πολλοὶ δὲ ἄλλοι, ὧν Ὅμηρος τὰ ὀνόματα μνημονεύει, ἐν ταῖς μάχαις ἠρίστευσαν.

П р е в о д : О ВОБАМА ПОД ТРОЈОМ. Од свих Грка који су заједно ратовали против Тројанаца први и најјачи бјеше Агамемнон; други Менелај, тиранин Спартианаца (спартански тиранин); трећи син Тетиде (Тетидин син), (који се међу свим Грцима истакнуо снагом и срцем; четврти тиранин Итаке (итачки тиранин), добар у лукавствима; пети Нестор, најмудрији и најстарији од свих; а у бици су се истакнули и многи други чија имена помиње Хомер.

ВЈЕЖБА ιβ'. Преведи: α' Πολλὰ ἤδη λόγου ἄξια αἱ γυναῖκες αἱ ἡμέτεραι ἔπραξαν. β' Λυδοὶ πρῶτοι νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἐκόψαντο. γ' Οὐδεὶς ἐκὼν ἂν ἑαυτὸν βλάβειεν. δ' Ἡμῶν οἱ στρατιῶται πολεμίους νικήσαντες ἐδίωξαν. ε' Οἱ Ἕλληνες Ἀστυάνακτα κατὰ τῶν τειχῶν ἔρριψαν. ς' Ἐρμῆς ἔκλεψε τὰς βούς ἃς ἔνεμεν Ἀπόλλων. ζ' Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων. η' Μαρδόνιος ἔλεγε πρὸς Ξέρξην· ὦ βασιλεῦ, τὰς Ἀθήνας ἔχων ῥαδίως ἂν καταστρέψαιο τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. θ' Οἱ Θηβαῖοι ἔπεμψαν κήρυκας τοὺς νεκροὺς αἰτοῦντες θάψαι.

Г р а д и в о : слаби аорист активни и медијални глагола који са основом на гутурал и лабијал (*verba muta*) (GGJ, § 267-269, 271)

П р е в о д : 1. Наше жене већ су урадиле много (тога) бриједно спомена. 2. Лиђани су први исковали новац од злата и сребра. 3. Нико не би себи од своје воље могао нашкодити! 4. Наши војници, побједивши непријатеље, прогнаше (sc. их). (Наши војници непријатеље побједише и прогнаше, су непријатеље побједили и прогналаи.) 5. Грци бацише (су бацили) Астијанакта са бедема. 6. Хермес украде краве које је Аполон пасео. 7. Тукидид Атињанин опише рат Пелопонезана и Атињана. 8. Мардоније рече Ксерксу: '(О) краљу, држећи Атину лако би могао покорити остале Грке'. 9. Тебанци, тражећи да мртваци сахране (своје мртваце), послаше (послали су) гласнике.

ВЈЕЖБА ιγ'. Преведи: α' Ἡ τοῦ δήμου ἀνδρεία ἔσωσε τὴν πατρίδα. β' Λόγισαι πρὸ τοῦ ἔργου. γ' Θεμιστοκλῆς Ξέρξην ἔπεισε πρὸς τοὺς Ἕλληνας ναυμαχῆσαι. δ' Πρὸ τῆς μάχης οἱ Ἕλληνες Διὶ ἔπεισαν. ε' Ἡμῶν ἐστὶ τοὺς παῖδας καλῶς γυμνάσαι, ἵνα ὡς καρτερώτατοι γίνωνται. ς' Ὁ δῆμος ὁ ἡμέτερος πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἔργα σοφία καὶ πόνῳ ἤνυσεν. ζ' Νηλεὺς ὁ Ποσειδῶνος ἤκεν εἰς Μεσσηνίαν τῆς Πελοποννήσου καὶ Πύλον ἔκτισεν. η' Μὴ μέμψη, πρὶν ἂν ἐξετάσης. θ' Τίς λοιμὸς ἢ σεισμὸς τοσαῦτα γένη ἀνθρώπων ἠφάνισεν, ὅσα ἢ τῶν τυράννων φιλοτιμία;

Г р а д и в о : слаби аорист активни и медијални глагола који са основом на дентал (*verba muta*) (GGJ, § 267–269, 271)

П р е в о д : **1.** Храброст народа спасе отаџбину. **2.** Размисли прије дјела! **3.** Темистокле наговори Ксеркса да на Грке завојшти на мору. **4.** Уочи битке Грци се уздаше у Зевса. **5.** Наша дужност је да дјецу лијепо извјежбамо да буду чим јачи. **6.** Наш народ помоћу мудрости и труда изврши (извршио је) многа дивна дјела. **7.** Нелеј, Посејдонов (sc. син), дође у пелопонеску Месену и основа Пилос. **8.** Да ниси корио прије него што (sc. ствар) испитаи. **9.** Која куга или земљотрес уништи онолико племена људи (људских племена) колико (sc. их уништи) честохлепље тирана (тиранско честохлепље)?

ВЈЕЖБА $\iota\delta'$. Преведи: α' Ἡρακλῆς ἐπὶ τοὺς πονηροὺς βαδίζων ἐκάθηρε γῆν καὶ θάλατταν. β' Πῶς ἂν κρίναις τοῦτο ἀληθὲς εἶναι; γ' Ἀπέκτεινεν ὁ Οἰδύπους τὸν αὐτοῦ πατέρα Λαῖον. δ' Τοὺς γίγαντας κερανοῖς Ζεὺς διέφθειρεν. ϵ' Γαλιλιῆος πρῶτος τὸν ἥλιον ἀκίνητον εἶναι ἀπεφήνατο. ζ' Νῦν ἄρα ἀπόφηναι, ὦ ἑταῖρε, τὴν σὴν γνώμην. η' Τίς οὐκ ἂν οἰκτίραι τοὺς δυστυχοῦντας; θ' Οὔτε πῦρ ἱματίῳ περιστεῖλαι δυνατόν ἐστίν, οὔτε αἰσχρὸν ἀμάρτημα χρόνῳ. ι' Οἱ τριάκοντα τύραννοι ἐπὶ τοσούτον κατέφθειραν τὴν πόλιν, ὥστε φυγεῖν Ἀθηναίους πλείους τῶν ἡμισέων. κ' Λακεδαιμόνιοι Παυσανίαν μηδίσαντα οὐ μόνον λιμῶ ἀπέκτειναν, ἀλλὰ καὶ νεκρὸν ἐξέβαλον αὐτοῦ ἐκτὸς τῶν ὄρων.

Г р а д и в о : слаби аорист активни и медијални глагола који са основом на ликвиду (*verba liquida*) (GGJ, § 267–268, 270–171)

П р е в о д : **1.** Херакле, идући против злих људи, очисти копно и море. **2.** Како би могао просудити да је то истина? **3.** Един уби (је убио) свог оца Лаја. **4.** Зевс уништи (је уништио) гиганте муњама? **5.** Галилеј први показа (је први показао) да је сунце непокоретно. **6.** Сада, друже, покажи своју памет! **7.** Ко не би сажалио оне који су несрећни? **8.** Ни ватру није могуће сакрити одијелом нити срамотну погрешку временом. **9.** Тридесеторица тирана толико поквари (је покварила) град да би безмало половица Атињана (sc. из њега) побјегла. **10.** Спарτανци су Паузанију који је пристао уз Меџане не само изглеђели до смрти него су га и мртвог са његовог посједа избацили.

ВЈЕЖБА 5. Μετάφραζε: **1.** Εγιστ, убивши Агамемнона, владао је Микеном седам година. **2.** Атињани послаше Темистокла (као) посланика у Спарту. **3.** Αριστοτελ написа врло много књига. **4.** Битка код Саламине спасе Грчку. **5.** Хармодије и Αριστογιτον убилиε Χιπαρχа хтијући Атину учинити слободном. **6.** Војниче, дојави побједу грађанима! **7.** Војсковођа даде војницима знак да пођу на непријатеља. **8.** Αλεξανδριју основа Αλεξανδαρ, краљ македонски. **9.** Αгамемνον погрди Χριζа, свештеника Απολοнова.

Μ ε τ ᾶ φ ρ α σ ι ς : α' Ὁ Αἰγισθος φονεύσας τὸν Ἀγαμέμνονα ἐπτά ἔτη ἦρχε τῶν Μυκηθῶν. β' Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Θεμιστοκλέα πρεσβευτὴν εἰς Σπάρτην ἔπεμψαν. γ' Ὁ Ἀριστοτέλης πολλὰς βίβλους κατέγραψεν. δ' Ἡ ἐν τῇ Σαλαμῖνι μάχῃ τὴν Ἑλλάδα ἔσωσεν. ϵ' Ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Αἰσχυρογείτων ἀπέκτειναν τὸν Ἴππαρχον βουλόμενοι τὰς Ἀθήνας ἐλευθέρας ποιῆσαι. ζ' Ὁ στρατιῶτα, ἄγγελον τὴν νίκην τοῖς πολίταις. η' Ὁ στρατηγὸς τοῖς στρατιώταις ἐσήμηνε πρὸς τοὺς πολεμίους ἔρχεσθαι. θ' Τὴν Ἀλεξανδρείαν ἔκτισεν ὁ Ἀλέξανδρος, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων. ι' Ὁ Ἀγαμέμνων ἠτίμησε τὸν Χρῆσον, ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος.

ВЈЕЖБА $\iota\epsilon'$. Преведи: ΦΥΣΙΣ ΥΦ' ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΝΙΚΑΤΑΙ. Ἡ φύσις πολλὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐπόρισεν, τὸ ξύλον ἐν ταῖς ὕλαις, τὰ δένδρα ἐν τοῖς πεδίοις· καὶ πολλὰ ζῶα αὐτοῖς ὑπερετεῖ. Ἀλλὰ πολλὰ κακὰ καὶ θηρία καὶ φάρμακα ἦν κατ' ἀρχὴν. Πάντα ταῦτα ὁ ἄνθρωπος διὰ πόνων ἐνίκησεν. Καὶ γὰρ ὄργανα χαλεπῶς ἐποίησεν, ὄπλα καὶ τόξα καὶ δίκτυα καὶ ἄγκιστρα· καὶ τὴν γῆν ἐργαζόμενος τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ῥόδα ἐφύτευσεν. Τὸ δὲ πῦρ μέγιστον τοῦ ἀνθρώπου εὐρημά ἐστιν.

Π ρ ε β ο δ : ЧОВЈЕК НАДВЛАДАВА ПРИРОДУ. Природа је много (тога) пружила људима: дрво у шумама, дрвеће у равницама. И многе животиње им служе. Али, на почетку било је много опаких животиња и отрова. Све то је човјек трудом надвладао. Са муком је израдио и оруђе, оружје, лукове, мреже и удице; обрадивши земљу, засадио је и плодове и руже. Но, ватра је човјеково највеће откриће.

ΒЈΕЖΒΑ ις'. Преведи: ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΟΙ. Ποιητής τις ἐν Θήβαις ἀναγιγνώσκων τὰ ἑαυτοῦ ποιήματα, ὡς οὐδεὶς ἐπεσημήνατο, κλείσας τὸ βιβλίον, ἔλεγεν· Δικαίως ΒΟΙΩΤΟΙ καλεῖσθε· ΒΟΩΝ γὰρ ΩΤΑ ἔχετε. — Διδύμων ἀδελφῶν ὁ ἕτερος ἐτελεύτησεν· σχολαστικὸς οὖν ἐντυγχάνει τῷ ἐτέρῳ καὶ πυνθάνεται αὐτοῦ· Σὺ ἐτελεύτησας ἢ ὁ ἀδελφός σου; — Εὐτράπελος φλυάρου κουρέως ἐρωτήσαντος· Πῶς σε κείρω, ἔλεγεν, σιωπῶν. — Σχολαστικὸς ἀκούσας, ὅτι ὁ κόραξ ὑπὲρ τὰ διακόσια ἔτη ζῆ, ἀγοράσας κόρακα εἰς ἀπόπειραν ἔθρεψεν. — Γέρων τις ἐρωτησάντων τινῶν, τίни ἂν τὸ γήρας ὁμοιοῖτο, ἔλεγεν· Τῷ χειμῶνι.

Π ρ ε β ο δ : ПЈЕСНИК И БЕОЋАНИ. Неки пјесник, који је у Теби читао своје пјесме, шошто нико не запљеска, затворивши књигу, рече (затвори књигу и рече): 'С правом се зовете Беоћани (ΒΟΙΩΤΟΙ). Наиме, имате уши (ΩΤΑ) волова (ΒΟΩΝ) (волујске уши).' — Умре један брат близанац. А неки простак намјери се на оног другог и пита га: Умро ли си ти или брат ти? — Када (га) је брбљив берберин упитао 'Како да те шишам', (неки) досјетљив (човјек) (μυ) рече 'Ћутке'. — Будала, чувши да гавран живи преко двјесдта година, купи гаврана и одњегује као експеримент. — Кад су га неки људи питали с чим би поредио старост, неки старац рече: 'Са зимом'.